

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра філософії та суспільних наук

Навчальний рік 2024-2025

СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА
«ІСТОРІЯ УКРАЇНИ»

Нормативний освітній компонент

Форма здобуття освіти очна

Галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»

Спеціальність 053 «Психологія»

Освітньо-професійна програма «Клінічна психологія»

Першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Курс 1

Силабус освітнього компоненту
розглянуто на засіданні кафедри
філософії та суспільних наук

Протокол від
“27” серпня 2024 року №1

Завідувачка кафедри

(підпис) К.І. Карпенко
(прізвище та ініціали)

Схвалено методичною комісією
ХНМУ з проблем загальної та
природничо-наукової підготовки

Протокол від
“30” серпня 2024 року №1

Голова

проф. М.С. Мирошніченко
(ініціали, прізвище)

РОЗРОБНИКИ СИЛАБУСУ:

1. Демочко Ганна Леонідівна, доцент катедри філософії та суспільних наук,
кандидат історичних наук, доцент
(прізвище, ім'я та по-батькові, посада, вчене звання, науковий ступінь)

ДАНІ ПРО ВИКЛАДАЧІВ, ЯКІ ВИКЛАДАЮТЬ ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

Прізвище, ім'я, по батькові, посада, вчене звання, науковий ступінь

- Демочко Ганна Леонідівна, доцент, кандидат історичних наук,
hl.demochko@knmu.edu.ua
- Чернуха Олександр Васильович, доцент, кандидат історичних наук,
ov.chernukha@knmu.edu.ua
- Троценко Олексій Володимирович, старший викладач,
ov.trotsenko@knmu.edu.ua

Професійні інтереси, посилання на профайл викладача (на сайті університету, кафедри, в системі Moodle та інше)

Історія України, культурологія, краєзнавство.

Контактний телефон (057)707-73-37

Консультації відповідно до графіка, розміщеного на інформаційному стенді кафедри.

Розташування курсу в системі MOODLE
<https://distance.knmu.edu.ua/course/view.php?id=5709>

Локація:

пр. Науки, 4, м. Харків, Харківський національний медичний університет,
Головний корпус, 3 поверх, кафедра філософії та суспільних наук

ВСТУП

Силабус освітнього компоненту «Історія України» складений відповідно до освітньо-професійної програми (далі – ОПП) «Клінічна психологія» та Стандарту вищої освіти України (далі – Стандарт), фахівців першого (бакалаврського) рівня, галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки», спеціальності – 053 «Психологія» (денна форма навчання).

Опис освітнього компоненту (анотація). Рушійною силою розвитку української держави є формування потужного освітнього потенціалу нації, досягнення найвищої якості підготовки здобувачів вищої освіти. Освоєння майбутніми фахівцями-психологами знань з «Історії України» є важливою складовою частиною їхньої загальної професійної медичної освіти, що має сприяти глибшому розумінню ними аспектів поведінки особистості та соціальних груп у трудовій діяльності. Освітній компонент «Історія України» відіграє важливу роль у формуванні гармонійної особистості лікаря-громадянина незалежної держави, оскільки його вивчення забезпечує розвиток національної свідомості, загальної культури й соціалізації особистості.

Предметом вивчення освітнього компоненту є соціально-економічний, політичний розвиток як тих земель, що складають територію сучасної держави «Україна», так й українців на інших землях їхнього розселення в світі.

Міждисциплінарні зв'язки: вивчення освітнього компоненту пов'язане зі знаннями навчальних дисциплін, які викладаються на I курсі, зокрема, «Філософії».

Пререквізити. Вивчення освітнього компоненту передбачає попереднє засвоєння предметів шкільного курсу історії України, які дають базові уявлення про освіту.

Постреквізити. «Історія України» предметно інтегрується з вибілковими компонентами, які забезпечують подальшу гуманітарну підготовку студентів-медиків: «Культурологія», «Релігієзнавство», «Основи економіки», «Політологія», «Етнографія», «Основи правознавства».

1. МЕТА І ЗАВДАННЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

1.1. Головною метою вивчення освітнього компоненту «Історія України» є формування національної свідомості, глибокого розуміння багатовікової історії України, особливостей розвитку українського народу, вписаних у європейський і світовий контекст, виховання особистості майбутнього лікаря – активного громадянина і будівника демократичного суспільства, відданого своєму народові.

1.2. Основними завданнями вивчення освітнього компоненту «Історія України» є:

- з'ясувати, що являють собою історія України, як і навіщо вона вивчається в медичному виші;
- проаналізувати загальний хід історичного процесу в Україні по його основних етапах (добах) у глобальному вимірі; закономірності, наслідки та значення історичного процесу в Україні та світі;

- реконструювати соціально-економічний і політичний устрій України в різні періоди її розвитку;
- дати оцінку взаємовідносинам влади та суспільства України на всіх етапах її історії;
- познайомити студентів із персоналіями найвидатніших українських історичних постатей;
- навчити студентів правильно орієнтуватися в історичних мапах українських земель, опанувати понятійний апарат тощо.

1.3. Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна (взаємозв'язок з нормативним змістом підготовки здобувачів вищої освіти, сформульованим у термінах результатів навчання у ОПП та Стандарті).

1.3.1. Вивчення освітнього компоненту забезпечує опанування здобувачами вищої освіти компетентностей:

інтегральна:

- Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов;

загальні:

- ЗК 1 – Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- ЗК 3 – Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій;
- ЗК 4 – Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;
- ЗК 6 – Здатність приймати обґрунтовані рішення;
- ЗК 7 – Здатність генерувати нові ідеї (креативність);
- ЗК 10 – Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;
- ЗК 11 – Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя;
- ЗК 12 – Здатність спілкуватися українською та іноземною мовою.

1.3.2. Вивчення освітнього компоненту забезпечує набуття студентами наступних програмних результатів навчання:

- ПРН 1 – Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання;
- ПРН 2 – Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань;

- ПРН 3 – Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.;
- ПРН 4 – Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел.;
- ПРН 9 – Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання;
- ПРН 10 – Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника;
- ПРН 16 – Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога;
- ПРН 17 – Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.

Вивчення культурних процесів має забезпечувати такі програмні результати навчання, щоб здобувач вищої освіти був готовий самостійно визначати закономірності і аналізувати культурні процеси, що відбувалися у минулому та відбуваються нині.

Вивчення історико-культурних процесів має забезпечувати такі програмні результати навчання, щоб здобувач вищої освіти був готовий самостійно визначати закономірності і аналізувати суспільні процеси, що відбувалися у минулому та відбуваються нині, розуміти їх зв'язки та проводити історичні паралелі.

1.3.3. Вивчення освітнього компоненту забезпечує набуття здобувачами вищої освіти наступних соціальних навичок (Soft skills): комунікативність (реалізується через: метод роботи в парах та групах, мозковий штурм, метод самопрезентації), робота в команді (реалізується через: метод проєктів, ажурна пилка), конфлікт-менеджмент (реалізується через: метод драматизації, ігрові методи), тайм-менеджмент (реалізується через: метод проєктів, робота в групах, тренінги), лідерські навички (реалізується через: робота в групах, метод проєктів, метод самопрезентації).

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика освітнього компоненту	
		денна форма навчання	-

Кількість кредитів – 3	Галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»	Обов'язковий компонент	
Загальна кількість годин – 90	Спеціальність: 053 «Психологія»	Рік підготовки:	
		1-й	-
		Семестр	
		1-й чи 2-й	-
Годин для денної форми навчання: аудиторних – 40 самостійної роботи студента – 50	Освітньо-кваліфікаційний рівень: І бакалаврський ОПП «Клінічна психологія»	Лекції	
		24 год.	-
		Практичні, семінарські	
		16 год.	-
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		50 год.	-
		Індивідуальні завдання:	
		-	
		Вид контролю: поточний, диф. залік	

2.1 Опис освітнього компоненту

2.2.1 Лекції

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Види лекцій
1	Стародавня історія України	2	Вступна, оглядова, проблемна, бінарна
2	Княжа доба (IX– 40-і рр. XIV ст.)	4	Оглядова, проблемна, бінарна
3	Литовсько-польська доба (сер. XI – сер. XVII ст.)	2	Оглядова, проблемна, бінарна
4.	Національно-визвольна війна українського народу та Руїна (др. пол. XVII ст.)	2	Оглядова, проблемна, бінарна
5.	Україна за модерної доби (XVIII–початок XX ст.)	4	Оглядова, проблемна, бінарна
6.	Україна в XX– на поч. XXI ст.	10	Оглядова,

			проблемна, бінарна, підсумкова
Всього лекційних годин		24	

2.2.2 Семінарські заняття

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Методи навчання	Форми контролю
1	Вступ до курсу. Стародавня історія України	2	проблемне навчання, робота в групах	Усне опитування, тестове опитування в системі MOODLE
2	Княжа доба (IX–40-і рр. XIV ст.) Феодална роздробленість Русі та Галицько-Волинське князівство (XII–сер. XIV ст.)	2	робота в групах, різнорівневе навчання	Усне опитування
3	Українські землі за литовсько-польської доби (друга пол. XIV–перша половина XVII ст.)	2	проблемне навчання, робота в групах	тестове опитування в системі MOODLE
4	Національно-визвольна війна українського народу (1648–1654 рр.). Українські землі в період «Руїни» (50–80-ті рр. XVII ст.)	2	презентаційний метод, робота в групах, різнорівневе навчання	Усне опитування
5	Україна в XVIII ст.	2	презентаційний метод, робота в групах	Усне опитування, тестове опитування в системі MOODLE
6	Українські землі під	2	проблемне навчання,	Усне опитування

	владою двох імперій. «Довге» XIX ст.		презентаційний метод, робота в групах	
7	Українські землі в XX столітті.	2	презентаційний метод, різнорівневе навчання	тестове опитування в системі MOODLE
8	Українська держава та суспільство в умовах незалежності (90-ті рр. XX ст.– початок XXI ст.)	2	проблемне навчання, презентаційний метод, робота в групах	Усне опитування
Всього семінарських годин		16		

2.2.3 Практичні заняття не передбачені

2.2.4. Лабораторні заняття не передбачені

2.2.5. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Методи навчання	Форми контролю
1	Вступ до курсу. Стародавня історія України	5	проблемне навчання, робота в групах	Усне опитування
2	Княжа доба (IX–40-і рр. XIV ст.) Феодална роздробленість Русі та Галицько-Волинське князівство.	5	робота в групах, різнорівневе навчання	Усне опитування , тестове опитування в системі MOODLE
3	Українські землі за литовсько-польської доби (друга пол. XIV–перша половина XVII ст.)	5	проблемне навчання, робота в групах	Усне опитування
4	Національно-	5	презентаційний	Тестове опитування в

	визвольна війна українського народу (1648–1654 рр.). Українські землі в період «Руїни» (50–80-ті рр. XVII ст.)		метод, робота в групах, різнорівневе навчання	системі MOODLE
5	Україна в XVIII ст.	5	проблемне навчання, різнорівневе навчання	Тестове опитування в системі MOODLE
6	Українські землі під владою двох імперій (кінець XVIII–кінець XIX ст.)	5	презентаційний метод, робота в групах	Усне опитування
7	Українські землі на поч. XX ст. та в Першій світовій війні (1914–1918 рр.). Українська революція 1917–1921 рр.	5	проблемне навчання, презентаційний метод	Усне опитування
8	Радянська Україна та західноукраїнські землі в міжвоєнний період (1921–1939 рр.)	5	презентаційний метод, різнорівневе навчання	Усне опитування
9	Україна в роки Другої світової війни (1939–1945 рр.) та у післявоєнну добу	5	робота в групах, різнорівневе навчання	Тестове опитування в системі MOODLE
10	Українська держава та суспільство в умовах	5	проблемне навчання, презентаційний метод, робота в	Усне опитування, участь у наукових конференціях

незалежності (90-ті рр. XX ст.–початок XXI ст.)		групах	
Всього годин на самостійну роботу	50		

Методи навчання. На лекціях і семінарських заняттях рекомендується використовувати такі педагогічні методи: проблемного навчання, ділові ігри, «мозковий штурм», робота в групах, розвивальне навчання, різнорівневе навчання (з урахуванням можливостей сильних і слабких здобувачів вищої освіти), евристичні бесіди, дискусії та дебати, презентаційний метод (підготовка здобувачем вищої освіти доповіді-презентації), метод проєктного навчання (підготовка здобувачем вищої освіти самостійного дослідження), організація екскурсій до музеїв та на виставки.

Методи контролю (наводяться лише ті, що використовуються під час викладання дисципліни):

Поточний контроль. У ході поточного контролю використовуються методи індивідуального та фронтального опитування, письмове тестування, написання творчих робіт (есеї, рецензії, огляд, власне висловлювання), метод мікрофону, розв'язання проблемних завдань, робота з джерелами і науковою літературою, перегляд фільмів з подальшим обговоренням, робота в групах, перевірочні контрольні роботи.

Підсумковий контроль здійснюється на останньому занятті у формі підсумкового заняття, що включає контроль усіх видів підготовки, передбачених програмою освітнього компоненту. За результатами навчальної діяльності виставляється залік за двобальною шкалою «зараховано» – «не зараховано». Також виставляється оцінка за традиційною шкалою.

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

3.1. Оцінювання успішності навчання здобувачів освіти здійснюється на підставі «[Інструкція з оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в ХНМУ](#)» (табл. 2).

Таблиця 2

4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала
5	200	4.22-4.23	169	3.45-3.46	138
4.97-4.99	199	4.19-4.21	168	3.42-3.44	137
4.95-4.96	198	4.17-4.18	167	3.4-3.41	136
4.92-4.94	197	4.14-4.16	166	3.37-3.39	135
4.9-4.91	196	4.12-4.13	165	3.35-3.36	134
4.87-4.89	195	4.09-4.11	164	3.32-3.34	133
4.85-4.86	194	4.07-4.08	163	3.3-3.31	132
4.82-4.84	193	4.04-4.06	162	3.27-3.29	131
4.8-4.81	192	4.02-4.03	161	3.25-3.26	130
4.77-4.79	191	3.99-4.01	160	3.22-3.24	129

4.75-4,76	190	3.97-3,98	159	3.2-3,21	128
4.72-4,74	189	3.94-3,96	158	3.17-3,19	127
4.7-4,71	188	3.92-3,93	157	3.15-3,16	126
4.67-4,69	187	3.89-3,91	156	3.12-3,14	125
4.65-4,66	186	3.87-3,88	155	3.1-3,11	124
4.62-4,64	185	3.84-3,86	154	3.07-3,09	123
4.6-4,61	184	3.82-3,83	153	3.05-3,06	122
4.57-4,59	183	3.79-3,81	152	3.02-3,04	121
4.54-4,56	182	3.77-3,78	151	3-3,01	120
4.52-4,53	181	3.74-3,76	150	Менше 3	Недостатньо
4.5-4,51	180	3.72-3,73	149		
4.47-4,49	179	3.7-3,71	148		
4.45-4,46	178	3.67-3,69	147		
4.42-4,44	177	3.65-3,66	146		
4.4-4,41	176	3.62-3,64	145		
4.37-4,39	175	3.6-3,61	144		
4.35-4,36	174	3.57-3,59	143		
4.32-4,34	173	3.55-3,56	142		
4.3-4,31	172	3.52-3,54	141		
4.27-4,29	171	3.5-3,51	140		
4.24-4,26	170	3.47-3,49	139		

Максимальна сума балів за курс складає 200 балів, мінімально прийнятна для отримання заліку – 120 балів.

3.2. Питання до заліку:

1. Обґрунтуйте зростаюче значення вивчення історії та культури України на сучасному етапі.
2. Які основні періоди української історії можна виділити сьогодні? Дайте їхню загальну характеристику, розкрийте особливості.
3. Охарактеризуйте основні теорії походження людини та появу людини на території України.
4. Проаналізуйте еволюцію знарядь праці давніх людей, як чинник розвитку людського суспільства.
5. Визначте основні підходи до проблеми походження та розвитку трипільців на території України.
6. Античні міста-держави на території сучасної України: причини виникнення, розвиток і значення.
7. Охарактеризуйте основні версії походження слов'ян.
8. Етимологія понять «Русь» і «Україна».
9. Чи було Велике князівство Литовське, Руське та Жемайтійське державним утворенням українського народу?
10. Дайте оцінку соціально-економічного і культурного розвитку українського суспільства за часів Речі Посполитої (1569–1648 рр.)
11. Охарактеризуйте передумови та початок Національної революції 1648 – 1676 рр.
12. Яким чином відбувався процес державотворення на українських землях в процесі Хмельниччини?

13. «Руїна».
14. Вкажіть особливості національно-визвольної та антикріпосницької боротьби в Україні в середині та другій половині XVIII ст.
15. Вкажіть чинники кризи феодальної системи господарства в *Україні* в першій половині XIX ст.
16. Проаналізуйте причини скасування кріпацтва у Російській імперії та новизну аграрних відносин у підросійській Україні.
17. Охарактеризуйте розвиток промисловості у підросійській Україні в другій половині XIX ст.
18. Охарактеризуйте ідеологію і напрями діяльності українських «громад» в 60-70-х рр. XIX ст.
19. З'ясуйте особливості економічного розвитку західноукраїнських земель у складі Австрійської імперії (Австро-Угорщини).
20. Визначте причини поширення, ідейні засади, соціальну базу і форми діяльності москвофілів, народовців та радикалів.
21. Охарактеризуйте процес утворення політичних партій у Галичині, окресліть їх цілі та ідейні засади. Розкрийте процес партійної диференціації народовців.
22. Охарактеризуйте виникнення і напрями діяльності українських політичних партій в Російській імперії наприкінці XIX - на початку XX ст. Дайте оцінку їх суспільного впливу.
23. Проаналізуйте причини, характер і національні аспекти революції 1905-1907 рр.
24. У чому полягали зміст реформ П. Столипіна; їхні результати в Україні?
25. Визначте особливості національного руху на західноукраїнських землях другої половини XIX ст.
26. З'ясуйте обставини і особливості діяльності українських політичних партій у підавстрійській Україні та їхні вимоги.
27. Охарактеризуйте здобутки та втрати української культури, освіти, науки на початку XX ст.
28. Плани країн Антанти та Центральних Держав щодо України.
29. Схарактеризуйте діяльність легіону Українських січових стрільців.
30. Ультиматум Раднаркому Росії Центральній Раді (грудень 1917 р.), причини, зміст і наслідки.
31. Українська Держава П. Скоропадського (1918), причини її падіння.
32. Охарактеризуйте політику уряду Директорії в Україні наприкінці 1918 – поч. 1919 рр.
33. Назвіть причини виникнення селянсько-повстанського руху в Україні в період 1918–1919 рр.
34. Визначте головні фактори знищення УНР і державності України протягом 1917–1921 рр.

35. У чому полягають уроки Української революції 1917–1921 рр.?
36. Західноукраїнська Народна республіка (ЗУНР).
37. Акт злуки УНР і ЗУНР, його історичне значення.
38. Чому С. Петлюра співпрацював з поляками?
39. Українсько-польська війна 1918–1919 рр.: причини, наслідки для українських земель.
40. НЕП в Україні.
41. Український культурний ренесанс 1920-х рр.
42. Українські землі на політичній мапі Європи в 20-30-ті рр. XX ст.
43. Західноукраїнські землі під владою Польщі в 20-30-ті рр. XX ст.
44. Українські землі під Румунією.
45. Закарпатська Україна в складі Чехословаччини.
46. Голодомор 1932–1933 рр. в УСРР.
47. Яке мало значення возз'єднання українських земель у 1939–1940 рр.?
48. Які плани виношував Гітлер щодо України?
49. Як проходив процес визволення України від нацистсько-фашистських окупантів?
50. Порівняйте процес відбудови промисловості та сільського господарства в Україні із європейським варіантом відбудови світової війни.
51. Визначте причини, масштаби та наслідки голоду 1946–1947 рр., порівняйте його з Голодомором 1932–1933 рр.
52. Духовне життя в Україні в період хрущовської «відлиги»: основні тенденції та характерні риси.
53. Охарактеризуйте суспільно-політичний розвиток УРСР наприкінці 80-х років XX століття.
54. Розкрийте процес формування в Україні політичних партій за часів незалежності.
55. Прийняття «Декларації про державний суверенітет України»: передумови, зміст, наслідки.
56. Чорнобильська катастрофа та її наслідки для України.
57. Демократизація суспільства після проголошення незалежності. Багатопартійність в Україні та її вплив на політичне життя.
58. Проголошення незалежності України. Охарактеризувати суспільно-політичне становище України в перші роки незалежності.
59. Охарактеризуйте стан освіти та науки України доби незалежності.
60. Порівняйте Помаранчеву Революцію та Революцію Гідності.
61. Шлях України до євроінтеграції.
62. Сучасна російська агресія проти України: причини та перебіг.

3.3. Контрольні питання до семінарських занять

Тема 1. Вступ до курсу. Стародавня історія України.

1. Історія як наука. Предмет курсу «Історія України». Історичні джерела та історіографія.
2. Первісний лад на сучасних українських землях.
3. Племена та народи, що населяли територію України в давнину. Давні слов'яни.

Тема 2. Княжа доба (IX ст. – 40-і рр. XIV ст.).

Феодальна роздробленість Русі та Галицько-Волинське князівство (XII–сер. XIV ст.)

1. Виникнення давньоруської держави. Фактори формування державності у східних слов'ян.
2. Основні етапи розвитку Київської Русі. Діяльність перших князів.
3. Соціально-економічний і політичний устрій давньоруської держави.
4. Етнічний розвиток. Історичне значення Київської Русі.
5. Особливості феодалізму в Київській Русі. Причини, розвиток та наслідки феодальної роздробленості Русі.
6. Виникнення, розвиток і занепад Галицько-Волинського князівства.
7. Боротьба давньоруських князівств проти монгольської навали.

Тема 3. Українські землі за литовсько-польської доби (друга пол. XIV – перша пол. XVII ст.).

1. Експансія іноземних загарбників на українські землі та їхня політика.
2. Українські землі у складі Литви та Речі Посполитої. Соціально-економічні процеси.
3. Витоки та феномен українського козацтва. Козацько-селянські повстання кінця XVI – 30-х рр. XVII ст.

Тема 4. Національно-визвольна війна українського народу (1648–1654 рр.). Українські землі в період «Руїни» (50–80-ті рр. XVII ст.).

1. Причини національно-визвольної війни українського народу проти польсько-шляхетського панування. Хронологічні рамки та рушійні сили Хмельниччини.
2. Утворення гетьманської держави, її внутрішня та зовнішня політика. Переяславська Рада та «Березневі статті» 1654 р. – сутність, значення та оцінки.
3. Соціально-економічні, політичні та міжнародні наслідки Національно-визвольної війни.
4. Соціально-економічний розвиток Гетьманщини в другій половині XVII ст.
5. Початок Громадянської війни та розкол України. Гадяцька угода.

6. Боротьба гетьмана П. Дорошенка за возз'єднання українських земель.
7. Міжнародне становище України наприкінці XVII ст.

Тема 5. Україна в XVIII ст.

1. Соціально-економічний розвиток Гетьманщини на поч. XVIII ст. Політика Івана Мазепи.
2. Наступ російського царизму на автономію України.
3. Суспільно-політичний лад і розвиток Правобережної України. Гайдамацький рух.
4. Територіальні зміни в українських землях наприкінці XVIII ст. Поділи Речі Посполитої.

Тема 6. Українські землі під владою двох імперій (кінець XVIII– кінець XIX ст.).

1. Адміністративно-територіальний поділ українських земель у складі Російської імперії.
2. Початок національного відродження. Криза кріпацтва. Реформи 60–70-х років в Росії та капіталістична модернізація.
3. Еволюція суспільно-політичного життя в Україні.
4. Адміністративно-територіальний поділ західноукраїнських земель. Вплив реформ Йосипа II і Марії-Терезії на Західну Україну.
5. Революція 1848 р. і Західна Україна. Політика австрійського уряду щодо західноукраїнських земель.
6. Політизація національного руху та утворення перших політичних партій.

Тема 7. Українські землі в XX столітті.

1. Соціально-економічний розвиток українських земель. Монополізація економіки, зміни в структурі суспільства.
2. Створення політичних партій в Наддніпрянщині та радикалізація українського руху в Західній Україні.
3. Події революції 1905–1907 рр. в Україні. Земельна реформа П. Столипіна та її вплив на Україну.
4. Україна в Першій світовій війні.

Тема 8. Українська держава та суспільство в умовах незалежності (90-ті рр. XX ст.–початок XXI ст.)

1. Причини революції 1917 р. та її особливості в Україні. Українська Центральна Рада. Українська держава П. Скоропадського. Директорія УНР, її політика та боротьба з зовнішніми ворогами. Причини поразки національних урядів і наслідки революції.

2. Міжнародне становище, політична та економічна системи УСРР на поч. 20-х рр.
3. Індустріалізація та колективізація в Україні. Голодомор 1932–1933 рр.
4. Сталінізм в Україні. Причини та наслідки «Великого терору» 1937–1938 рр.
5. Міжвоєнний період (1919–1939 рр.): українські етнічні землі під владою Польщі, Румунії та Чехословаччини.
6. Україна в роки Другої світової війни (1939 – 1945 рр.). Повоєнна відбудова.
7. Україна в період накопичення кризових явищ радянського ладу (1964–1985 рр.). Доба «перебудови» (1985–1991 рр.) та причини розпаду СРСР.
8. Проголошення незалежності та становлення політичної системи України. Реформування суспільно-економічного ладу в 1990-х – 2000-х рр. «Помаранчева революція» 2004 р. і «Революція Гідності» 2014 р. Шлях до євроінтеграції. Війна на сході України.

3.4. Індивідуальні завдання формуються відповідно до контенту наукових конференцій, який щорічно затверджується планом роботи кафедри суспільних наук. Специфіка індивідуальних завдань для здобувачів вищої освіти погоджується з викладачем. Відповідно до [«Інструкції з оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в ХНМУ»](#) здобувач вищої освіти може підвищити оцінку шляхом виконання індивідуальних завдань (участь з доповідями в студентських конференціях, профільних олімпіадах, підготовка аналітичних оглядів з презентаціями тощо), що в разі успіху додає до 10 балів як заохочення.

3.5. Правила оскарження оцінки

Якщо здобувач вищої освіти не задоволений результатами оцінювання його навчальної діяльності і виявив бажання оскаржити оцінку з предмету, він має право звернутися до керівництва кафедри та/або декана відповідного факультету з проханням провести повторне оцінювання його знань. Якщо вимоги здобувача вищої освіти мають під собою підстави, кафедрою/деканатом створюється спеціальна комісія для проведення повторного оцінювання.

4. ПОЛІТИКА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

Вимоги освітнього компоненту

Письмові та домашні завдання треба виконувати повністю та вчасно, якщо у здобувачів вищої освіти виникають запитання, можна звернутися до викладача особисто або за електронною поштою, яку викладач надасть на першому практичному занятті.

Під час навчального процесу важливо дотримуватися таких правил:

- повага до колег;
- толерантність до інших та їхнього досвіду;
- сприйнятливість та неупередженість;

- здатність не погоджуватися з думкою, але шанувати особистість опонента;
- ретельна аргументація своєї думки та сміливість змінювати свою позицію під впливом доказів;
- обов'язкове знайомство з першоджерелами.

Вітається творчий підхід у різних його проявах. Від здобувачів вищої освіти очікується зацікавленість участю у міських, всеукраїнських та міжнародних конференціях, конкурсах та інших заходах з предметного профілю.

Відвідування занять та поведінка

Очікується, що здобувачі вищої освіти відвідуватимуть всі лекційні та семінарські заняття. Якщо вони пропустили заняття, необхідно відпрацювати його (згідно графіку на інформаційному стенді катедри).

Під час занять дозволяється:

- залишати аудиторію на короткий час за потреби та за дозволом викладача;
- фотографувати слайди презентацій;
- брати активну участь у ході заняття.

заборонено:

- їсти (за винятком осіб, особливий медичний стан яких потребує іншого – в цьому випадку необхідне медичне підтвердження);
- палити, вживати алкогольні напої або наркотичні засоби;
- нецензурно висловлюватися або вживати слова, які ображають честь і гідність інших людей;
- грати в азартні ігри;
- наносити шкоду матеріально-технічній базі університету (псувати інвентар, обладнання; меблі, стіни, підлоги, засмічувати приміщення і території);
- галасувати або прослуховувати гучну музику в аудиторіях і коридорах під час занять.

Використання електронних пристроїв

Використання електронних пристроїв у навчальному процесі допускається без обмежень за винятком тих випадків, які можуть перешкодити процедурі об'єктивного оцінювання знань здобувачів вищої освіти.

Політика щодо осіб з особливими освітніми потребами

Проведення навчального процесу здійснюється з урахуванням вимог

сучасного українського законодавства відносно осіб з особливими освітніми потребами та регулюється нормативними документами університету.

Рекомендації щодо успішного складання

У процесі підготовки до практичних занять здобувачам вищої освіти необхідно опрацювати матеріали допоміжної літератури. Вітається активна участь під час обговорення в аудиторії, здобувачі вищої освіти мають бути готовими детально розбиратися в матеріалі, ставити запитання, висловлювати свою точку зору, дискутувати.

Заохочення та стягнення

Відповідно до «Інструкції з оцінювання навчальної діяльності при Європейській кредитно-трансферній системі організації навчального процесу у ХНМУ» здобувач вищої освіти може підвищити оцінку за модуль шляхом виконання індивідуальних завдань (участь з доповідями в конференціях, профільних олімпіадах, підготовка аналітичних оглядів з презентаціями тощо), що в разі успіху додає до 10 балів як заохочення.

Техніка безпеки

На першому занятті з курсу буде роз'яснено основні принципи охорони праці шляхом проведення відповідного інструктажу. Кожен здобувач вищої освіти повинен знати, де найближчий до аудиторії евакуаційний вихід, де знаходиться вогнегасник, як їм користуватися тощо.

Порядок інформування про зміни у силабусі

Про можливі зміни в силабусі освітнього компоненту буде повідомлено на сторінці катедри офіційного сайту ХНМУ і в катедральній директорії системи MOODLE, а також через відповідний деканат.

5. АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Одним з елементів академічної культури, які прищеплює університет, є розуміння здобувачем вищої освіти недопустимості будь-яких запозичень без належних посилань. Враховуючи це, головним завданням викладачів є формування навичок самостійної роботи, інтересу до навчання та суспільних цінностей. На перших заняттях проводитимуться інформаційні заходи щодо того, що саме вважати плагіатом та як коректно здійснювати дослідницько-науковий пошук.

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Історія України: навчальний посібник / В.І. Танцюра, С.М. Куліш, О. О. Пересада. 2-ге вид., доп. – Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2020. 536 с.
2. Бойко О. Історія України : підручник. 7-ме вид., стер. Київ : Академія, 2018. 717 с.
3. Грицак Я. Нарис історії України. Формування модерної нації XIX – XX століття. Київ : Yakaboo Publishing, 2022. 656 с.
4. Єфіменко Г. Г., Кульчицький С. В., Пиріг Р. Я., Скальський В. В., Якубова Л. Д. Україна й українці в постімперську добу (1917–1939) / НАН України, Ін-т історії України. Київ: Академперіодика, 2021. 620 с., 124 с. іл. (Україна. Нариси історії).
5. Історія української культури (від стародавніх часів до XIX століття) : ілюстрована хрестоматія : у 3 ч. / за заг. ред. Ю. С. Сабадаш. Ч. 1. Київ : Ліра-К, 2020. 320 с.
6. Дорошенко Д. Нарис історії України. Київ : Центр навчальної літератури, 2021. 574 с.

Допоміжна

1. Гриценко О. Декомунізація в Україні як державна політика і як соціокультурне явище. Київ : Майстер Книг, 2022. 320 с.
2. Революція Гідності: на шляху до історії: Збірник наукових праць / Відп. ред.: І. Пошивайло, Л. Онишко. Національний меморіальний комплекс Героїв Небесної Сотні – Музей Революції Гідності; Український інститут національної пам'яті; Інститут історії України Національної академії наук України; Київський національний університет імені Тараса Шевченка; Український католицький університет. Київ : Національний музей Революції Гідності, 2020. 384 с.
3. Віднянський С., Мартинов А. Російсько-українська війна та міжнародне співтовариство / Відп. Ред. В. Смолій. НАН України. Інститут історії України. Київ : Інститут історії України, 2023. 264 с.
4. Плохій С. Брама Європи : історія України від скіфських воєн до незалежності ; пер. з англ. Р. Клочка. Перероб. і доп. вид. Харків : Клуб Сімейн. Дозвілля, 2023. 512 с.
5. Україна. Процеси націотворення : [збірка] / [Юліане Бестерс -Дільгер та ін. ; наук. ред. В. Маслійчук ; пер. з нім.: С. Матіяш та Ю. Дуркот] ; упоряд. Андреас Каппелер . Київ : К.І.С., 2011. 415 с.
6. Багалій Д. Історія Слобідської України / передм. та ком. В. Л. Маслійчука; упорядн. О. О. Савчук. Харків : Видавець Олександр Савчук, 2019. XXXII+400 с. Сер. «Слобожанський світ». Вип. 12.
7. Бугрій В. Історія та культура України : навч. посіб. ; М-во освіти і науки України, Сум. держ. пед. ун-т ім. А. С. Макаренка. Суми : Цьома С. П., 2017. 316 с.
8. Грицак Я. Подолати минуле: глобальна історія України. Київ : Портал, 2021. 432 с.

9. Павлова А. Історія української літератури : курс лекцій / А. К. Павлова, О. П. Калита; Університет державної фіскальної служби України. Ірпінь : УДФСУ, 2020. 412 с.
10. Головка В. В., Якубова Л. Д. Україна і виклики посттоталітарного транзиту (1990–2019) / НАН України, Ін-т історії України. Київ : Академперіодика, 2021. 592 с.

7. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. <http://ukrmandry.com.ua/index.php?id=569>
2. <http://www.city.kharkov.ua/uk/o-xarkove/istoriya/istoricheskij-ocherk.html>
3. <http://tvoj.kharkov.ua/history/hst.php?r=8>
4. http://region.library.kharkov.ua/region_narys.php
5. <http://ukraine.ui.ua/ua/istoriya-gorodov-ukrainy/istoriya-kharkova>
6. <http://korolenko.kharkov.com>
7. <http://medlibrary.kharkov.ua/index.php/ct-menu-item-2/ct-menu-item-3>
8. <http://kharkov.vbelous.net/ukrain/history.htm>
9. <http://streets-kharkiv.info/deyaki-fakti-z-istorii-kharkivskikh-vulits>
10. <http://museum.kh.ua>
11. https://www.moz.gov.ua/ua/portal/mtbr_healthserviceshistory/
12. <http://www.reabit.org.ua/books/kh/>
13. <http://www.litopys.com.ua/places/istoriya-kharkova-khronologiya-rozvytku/istoriya-kharkova-1930-1931-rr/>

КОРИСНІ ПОСИЛАННЯ

- Положення про запобігання, попередження та врегулювання випадків, пов'язаних із сексуальними домаганнями і дискримінацією у ХНМУ https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_sex.pdf
- Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин в Харківському національному медичному університеті https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_ad-1.pdf
- Порядок проведення занять з поглибленого вивчення студентами Харківського національного медичного університету окремих дисциплін понад обсяг навчального плану https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/poriad_pogl-vyv_dysc.pdf
- Положення про Комісію з академічної доброчесності, етики та управління конфліктами ХНМУ https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_komis_ad.pdf

- Положення про визнання результатів неформальної освіти в Харківському національному медичному університеті https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_neform_osv22.pdf
- ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА:
https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/02/polog_org_incl-suprov.pdf
- АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ:
https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_komis_ad.pdf
https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_grup_ad.pdf